

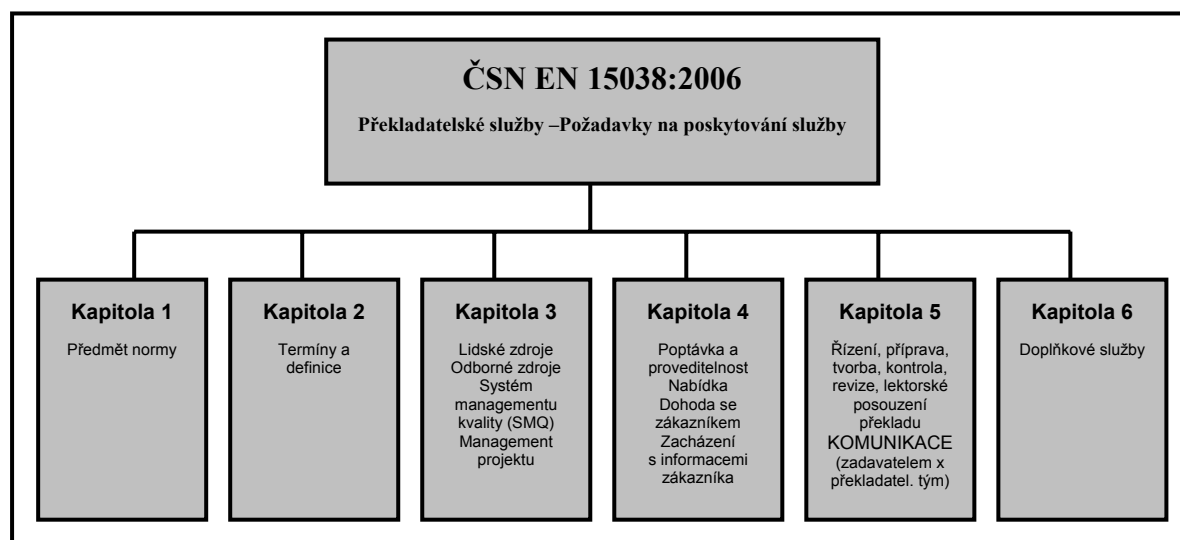
Certifikace překladatelských služeb dle normy ČSN EN 15038:2006

Potřebujete překlady z nebo do cizího jazyka? Využíváte služeb překladatelských agentur? Pak jistě víte, že výběr překladatelské agentury/překladatele není snadný a hledání optimálního poměru kvalita:cena je limitováno skutečností, že vyšší cena neznamená vždy vyšší kvalitu. Vhodným orientačním bodem při volbě zhotovitele překladu může být **akreditovaná certifikace překladatelských služeb**.

Na českém trhu působí desítky překladatelských agentur a tisíce nezávislých překladatelů, kteří poskytují služby nejrůznější kvality. **Akreditovaný certifikát překladatelských služeb** udělený překladatelské agentuře či poskytovateli překladatelských služeb je pak nezastupitelnou pomůckou, která usnadňuje zákazníkům překladatelského trhu výběr profesionálního a kvalitního poskytovatele překladatelských služeb. Certifikace je v tomto případě proces, jehož výsledkem je **písemné potvrzení vydané třetí nezávislou stranou**, že překladatelská služba je ve shodě s předem specifikovanými požadavky, které jsou uvedeny v mezinárodní normě.

Mezinárodně uznávaná certifikace se váže na systém akreditace, proto je nezbytné požadovat akreditovanou certifikaci. **Akreditační systémy** byly v jednotlivých zemích zavedeny proto, aby existoval nástroj pro zajištění důvěry v odbornou způsobilost, nezávislost a nestrannost laboratoří, inspekčních, certifikačních či jiných orgánů posuzující shodu. Akreditace je oficiálním uznáním odborné způsobilosti vč. nestrannosti, nezávislosti a objektivity akreditovaného subjektu pro výkon definovaných činností, např. certifikaci překladatelských služeb.

Od listopadu 2006 platí evropská norma EN 15038 i v České republice pod označením **ČSN EN 15038:2006** a názvem **Překladatelské služby – Požadavky na poskytování služby**. Norma ČSN EN 15038:2006 stanovuje požadavky na překladatelské služby z hlediska zabezpečení lidských a technických zdrojů, managementu kvality a projektů, rámcových smluvních podmínek a postupů poskytování služby (nevztahuje se na tlumočnické služby). Dále definuje proces tvorby překladů a všechna hlediska, která jsou s poskytováním této služby spjata, včetně prokazování kvality a sledovatelnosti. Norma byla vytvořena se záměrem k využití pro posuzování shody a certifikaci.

Obr.1: Schématické znázornění struktury normy ČSN EN 15038:2006

Pro snazší implementaci certifikace překladatelských služeb byl vytvořen odbornou veřejností **Výkladový dokument k certifikaci překladatelských služeb podle ČSN EN 15038:2006**. Tento dokument byl vytvořen a odsouhlasen Asociací českých překladatelských agentur (dále jen ACTA) a Národní radou pro certifikaci překladatelských služeb s cílem vysvětlit a interpretovat některá ustanovení normy ČSN EN 15038:2006 a upřesnit vybrané specifické požadavky na certifikační orgány certifikující poskytovatele překladatelských služeb dle ČSN EN 15038:2006.

Norma ČSN EN 15038:2006 je členěná do 6 kapitol. Kapitola 1 obsahuje předmět normy, v kapitole 2 norma definuje termíny a klíčové pojmy, s nimiž je nutno pracovat. V kapitole 2 lze nalézt stěžejní definice pojmů, jako je zdrojový a cílový text, lektor, revizní pracovník apod. V části 3 jsou definovány základní požadavky na management lidských zdrojů vč. stanovení minimální profesionální odborné způsobilosti překladatelů, revizních pracovníků a lektorů. Dále jsou zde uvedeny minimální požadavky na systém managementu kvality a management projektu.

Kapitola 4 se věnuje definování vztahů mezi zákazníkem a poskytovatelem překladatelských služeb s ohledem na poptávku, proveditelnost požadovaného překladu, nabídku a definování vztahu mezi smluvními stranami. Nejsou opomenuta ani pravidla pro zacházení s informacemi zákazníka.

Kapitola 5 je průlomová a dotýká se klíčového tématu vzájemné kooperace všech zainteresovaných stran v průběhu tvorby překladu. V této části je ošetřen proces řízení překladu a je zde zdůrazněna důležitost vzájemné komunikace se zadavatelem překladu, kde zákazník stojí v partnerské roli a může výrazně ovlivnit kvalitu vznikajícího překladu.

Spolupráce je nutná

Nejlepší cesta, jak si při překladu způsobit problémy, je dát od všeho ruce pryč. Pokud si nedáte práci a neposkytnete překladateli dostatek informací, splní výsledek vaše očekávání jen těžko.

Možná, že to trvá o 10 minut déle, než když řeknete své sekretářce: „Dejte to přeložit, prosím.“ Pokud však těch 10 minut věnujete rozhovoru s překladatelem, zřejmě si později ušetříte mnohem více času a starostí.

Převzato z "Překlady a jak na to", český překlad a úprava textu Otto Pacholik

Tato kapitola také stanovuje nový, doposud ne příliš často využívaný prvek procesu tvorby překladu, kterým je revize revizním pracovníkem. Revizní pracovník, který má odbornou způsobilost ve zdrojovém i cílovém jazyce, překlad kontroluje z hlediska vhodnosti pro stanovený účel, porovnává zdrojový i cílový text s ohledem na jednotnost terminologie, registr a styl. Na základě kontroly pak navrhuje případná opatření k nápravě, která mohou v krajním případě znamenat např. nový překlad.

V první řadě se je třeba oprostít od pohledu, že podle normy ČSN EN 15038 je certifikován hmotný produkt, tedy konkrétní překlad ze zdrojového jazyka do jazyka cílového. Jedná se o certifikaci služby, která jako taková v sobě obsahuje požadavek na zavedení takového postupu, který musí zajistit výběr osob s potřebnými dovednostmi a kvalifikací pro konkrétní překladatelské projekty. Odborní překladatelé musí být odborně způsobilí pro konkrétní překlad dle kritéria 3.2.2. normy ČSN EN 15038. Norma definuje odbornou způsobilost překladatele/týmu překladatelů na základě několika následujících oblastí znalostí: a)

překladačská odborná způsobilost, b) jazyková a stylistická odborná způsobilost ve zdrojovém a cílovém jazyce c) výzkumná odborná způsobilost, získávání a zpracování informací, d) kulturní odborná způsobilost a konečně e) technická odborná způsobilost. Doplnujícím požadavkem pro proces certifikace je také nutnost zabezpečení jazykové znalosti pracovníků certifikačních orgánů, v týmu auditorů certifikačního orgánu musí být auditor/expert, který prokáže znalost minimálně jednoho cizího jazyka dle Evropského referenčního rámce pro jazyky úrovně B2.

Překladatel se ptá?! To je dobré znamení!

Nikdo nečte materiály tak pečlivě jako překladatel, který při tom může narazit na nejasné pasáže. Ty je třeba vysvětlit. Zadavateli překladu to umožní zdokonalit vlastní originál.

Dobry překladatel nejprve podrobí větu pečlivé analýze a teprve potom ji začne překládat. Přitom se neustále ptá. Neberte to jako známku toho, že překladatel není dostatečně kvalifikovaný nebo že obtěžuje. Je tomu právě naopak, a je to ve vašem vlastním zájmu.

Převzato z "Překlady a jak na to", český překlad a úprava textu Otto Pacholík

Zástupci renomovaných překladačských agentur si jsou plně vědomi, že bez stanoveného postupu pro dělení překladů dle oborů a stanovení odborné způsobilosti pro překladače, nemůže agentura řádně fungovat. Proces překladu je značně závislý na dobré komunikaci mezi překladačem a zákazníkem, kdy je nutné především stanovit účel překladu, případné nejasnosti ve výchozím textu či vyjasnit terminologii.

Čím odbornější je překládané téma, tím hlubší věcnou znalost problematiky musí mít překladatel.

Komunikujte s překladačem. Měli by dobře znát překládanou problematiku. V opačném případě je na čase změnit dodavatele překladů. Překladač by si neměli odborné problematice učit na váš účet. Není-li to ovšem s vaším výslovným souhlasem, například když si chcete vychovat vlastní překladačský tým.

Převzato z "Překlady a jak na to", český překlad a úprava textu Otto Pacholík

Velice důležitým je i způsob koordinace realizovaného překladačského projektu a vymezení podmínek mezi zhotovitelem překladu a zadavatelem, jako je již vícekrát zmiňovaná podpora překladače v oblasti odborné terminologie, dodání dalších textů a referenčních textů či stanovení konzultanta pro překlad. Zde si dovoluji zařadit další část z citované publikace „Překlady a jak na to“. *...Překladačský projekt lze zkatit všemi možnými způsoby. Může se jednat o nesmyslně krátké termíny, nejasnosti ve výchozím textu (znásobené tím, že se*

překladatel nezeptá), nesprávně použitý strojový překlad, absenci korektury textu rodilým mluvčím, blaženou nevědomost příliš sebevědomého překladatele, který pracuje bez kontaktu s okolím, špatného levného překladatele, špatného a ještě k tomu drahého překladatele, ...

A co dodat na závěr?

Každý realizovaný překlad je vždy závislý minimálně na obou stranách, to je jak na zákazníkovi, tak na překladatelské agentuře/překladateli. Certifikace překladatelských služeb dle normy ČSN EN 15038:2006 a následná možnost **kontinuální kontroly kompetentním akreditačním orgánem** zajistí, že výběr překladatelské agentury/poskytovatele překladatelských služeb **nebude rizikem, ale stane se informovanou a důvěryhodnou volbou**. Certifikace překladatelských služeb dle normy ČSN EN 15038:2006 s ohledem na Výkladový dokument k certifikaci překladatelských služeb podle ČSN EN 15038:2006 je tedy **důležitým mezníkem na cestě k trvalému zlepšování překladatelského trhu**.

Ing. Veronika Sochorová
Český institut pro akreditaci